

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

51. ÉVFOLYAM

1985. AUGUSZTUS

4. SZÁM

Az alapvető

I. Kor. 3:10—11

Egy évvel a 2. világháború kitörése előtt, 1938-ban, fényes külsőségek között emlékezett meg az ország Szent Istvánról, halálának kilenc évszázados fordulóján. Az akkor elhangzott megnyilatkozások közül érdemes feleleveníteni néhai D. Raffay Sándor (megh. 1947), bánya-kerületi evangélikus püspök szavait:

István király halálának kilencszáz éves fordulóját ünnepeljük. A felidézett múlt ma erről az alapvető királyról beszél. István király munkája sokban rokon Pál apostoléval. Mindketten országot szerveztek. Az apostol a Krisztus országát, István király a magyarok országát. Pál apostol azt jegyezte fel a maga munkájáról: Az Istennek nekem adott kegyelme szerint én, mint bölcs építőmester, alapot vettem. Más alapot azonban senki nem vethet azonkívül, amely le van rakva, amely a Jézus Krisztus.

István király történelmi nagyságát is adja meg, hogy népe jövőjét a minden népet boldogítani vágyó Isten által lerakott alapra, az Úr Jézus Krisztusra építette rá. Krisztusban hívő népek szokásaira és erkölcsreire szelidítette a szilaj magyart. A haladottabb nyugat lelkével formálta át kelet szülőiteit. A nyers erő tudatával új jövendők útjára indult népet a polgárosulás ösvényére térítette, hogy ne csak múltja és jelene, hanem jövendője is legyen. S még a keresztyénség akkor uralkodó két nagy ágazata közül is bölcs előrelátással a nyugati ágba oltotta be nemzetét. Tudta, hogy aki nyugaton keresi a jövendőt, annak a nyugat lelkét, gondolkodását, vallását, erkölcsét, szellemét és szokásait kell magáévá tennie, hogy szomszédaival az egyező, önmagában pedig a békességes és haladó nemzeti életet biztosíthassa. István, az első magyar király, nemzete életét az Isten ál-

tal emberek és népek boldogítására lerakott alapra, az Úr Jézus Krisztusra, annak tanítására és a benne való hitre építette rá. Erről beszél most nekünk a múlt.

És ha azt is tudakoljuk, hogy mire tanít? — akkor ez a múlt az alapvető király példájában az apostol szavaival ma így szól hozzánk: az Istennek nekem adott kegyelme szerint én, mint bölcs építőmester, alapot vettem, de

más épít rá. Kiki azonban fontolja meg, hogyan épít rá. Mert egy nemzet életét szakadatlanul építeni kell. Egyetlen pillanatra sem szabad az építést abbahagyni. Jaj annak a nemzetnek, melynek építését abbahagyják, vagy elhanyagolják. A nemzet élete nem évtizedekre, hanem évezredekre szól.

Az alapvető első magyar király példája minket, késő nemzedék élő gyermekeit arra kötelez, hogy a lerakott alapon építsük tovább a nemzet életét. Ezeresztendő élete folyamán nem is tért le erről az alapról a magyar nemzet csak akkor, amikor a Krisztushoz vezető betlehemi csillag helyett egy másik csillagnak, a megtévelyedés vörös csillagának az ösvényére kényszerítették.

Az első magyar király az egyetlen megálló alapra helyezte a nemzet jövendőjét, ezen az alapon kell annak időtlen-időnkig ingadozás nélkül megmaradnia. Mert Krisztus az élet. Az örök jelen s az örök jövendő. Mióta földre szállt, országok, népek tűntek el az enyészet útján. Krisztus azonban tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. Ő az örök alap, amelyet maga az Isten rakott le. Ezen kell megtartani és tovább építeni a nemzet életét!

Hefty László villám-körútja

A Buenos Aires-i "Krisztus Keresztje" magyar—spanyol gyülekezet lelkésze, v. Hefty László, egyben országos egyházunk (LCA) Argentínában működő misszionáriusa is. A munkáját támogató amerikai gyülekezetek "elvárják", hogy néhány évenként beszámolókat tartson. Családjával június—július folyamán 40 nap alatt mintegy 6000 km-t tett meg autóval szerte az Egyesült Államokban, nem számítva a repülő-utakat. 31 helyen tartott istentiszteletet és előadást (sokszor mindkettőt), sőt még arra is jutott idejük, hogy a Cleveland-környéki lelkésztestvérek tiszteletükre rendezett családi együttléten részt vegyenek. Július 31-én már ismét Buenos Airesben volt, az Egyházak Világtanácsa központi bizottsági ülésén. Az ezzel kapcsolatban ott tartózkodó dr. Nagy Gyula püspök hirdetett igét augusztus 4-én a Krisztus Keresztje gyülekezetben.

AMÍG LEHET!

Ha édesanyád is öreg lett és te magad is "öregebb",
ha — miket addig meg se érzett —
nem bírja már a terheket...

ha kedves, hű szeme se lát úgy
az életbe, mint azelőtt...

ha lába erejefogyottan
nehezebben hordozza őt:
legyen támasza erős karod,
és kísérése örömed!

Űt az óra, amikor sírva,
utoljára kísérheted.

És ha kérdez, felelj szavára!
Ha újra kérdez, akkor is!
Ne türelmetlenül, gyengéden,
ha megkérdesz harmadszor is!
Magyarázz meg mindent derűsen,
ha valamit nehezen ért!

Űt a keserű óra, melyben
tőled többé semmit se kérd.

(Ismeretlen szerző után németből) T. E.

Magyar evangélikus lelkész beiktatása Zürichben

Június 23-án nagy ünnepe volt nem csupán a zürichi magyar protestáns gyülekezetnek, hanem szinte az egész svájci magyarságnak is. Ekkor került sor Zwingli Ulrich templomában, a zürichi "Grossmünster"-ben az északkeleti kantonokban élő magyar reformátusok és evangélikusok új lelkigondozójának, **Joób Olivér** evangélikus lelkésznek a beiktatására.

A szép napfényes időben igen nagy számban jöttek Zürichbe magyarok Svájc különböző városaiból, sőt még külföldről is. A hatalmas székesegyházat teljesen megtöltötte az egybegyűlt serege, akik között sokan voltak svájci keresztyének is. Őreájuk való tekintettel az ünnepi istentisztelet nagyrésze két nyelven: németül és magyarul folyt le.

A délután 3-kor kezdődő istentisztelet előtt az egybegyűltet koszorút helyeztek el a nagytemplom külső falán levő emléktáblára, amely a 200 éve kiszabadított magyar evangélikus és református gályarab-lelkészek Zürichbe érkezését örökíti meg.

Az istentisztelet bevezető szolgálatában **Reich** zürichi egyháztanácsos, a kantonális egyház nevében üdvözölte a beiktatandó lelkészt. Köszöntötte őt továbbá **Csohány József** zürichi plébános, valamint **Terray László**, a Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközösségének ügyvezető elnöke (Norvégia) és **Varga Sándor**, a Nyugateurópai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat elnöke (Anglia). Reich egyháztanácsos németnyelvű prédikációban intette a gyülekezetet, hogy együttesen szolgálják az Urat, majd a beiktatást **dr. Bárczay Gyula** bázeli környéki (ref.) esperes végezte a helyi presbitérium közreműködésével.

A németül és magyarul énekelhető közös éneken kívül a "Grossmünster" kisebb énekkara szép számokkal, így egy Bach-motetta előadásával gazdagította az istentisztelet lefolyását. Különösképpen megörvendeztette a magyarok szívét, hogy egy zoltárt magyarul is elénekelt ez a svájci énekkar. Az ünnepi igehirdetést a beiktatott lelkész végezte magyarul, amelyet rövid németnyelvű összefoglalás követett. Úrvacsoraosztással záródott az istentisztelet, amelyet **Szathmáry László** ref. lelkész, az észak-svájci magyar protestánsok lelkipásztorának szolgálata vezetett be. Több mint 300-an vettek ez alkalommal úrvacsorát.

A templomi istentisztelet után a közeli gyülekezeti házban folytatódott az ün-

nepségek. A németsvájci Magyar Protestáns Egyházak Szövetségének az elnöke, **dr. Szöllősy Pál** vezette ezt az ünnepélyt, amely üdvözlőlevelek és táviratok felolvasásából, és sok kiküldött személyes üdvözlétének az átadásából állt, majd szeretetvendégséggel záródott. Az összejövetel után a más városokból jött vendégek nagyrésze Joób Olivér paplakjában (ő ugyanis "félállású" magyar lelkipásztori szolgálata mellett egy zürichi előváros svájci gyülekezetének a másodlelkése is, szintén félállásban) gyülekezett össze, hogy pár kellemes órát tölthessen el a Svédországból Svájcba érkezett fiatal magyar lelkipásztornal és családjával.

Azok számára, akiket érdekel a Svájcban élő magyar evangélikusok és reformátusok között végzett egyházi munka, közölhetjük, hogy az északsvájci Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségében két félállásban levő (a másik félállásban mindketten svájci gyülekezetben tevékenykednek) lelkipásztor szolgál: **Szathmáry László** bázeli református lelkész, aki főleg Bazel, Schaffhausen, valamint Baden magyarjait gondozza rendszeres istentiszteletek és egyéb lelkipásztori munka által, míg **Joób Olivér** evangélikus lelkész Zürichben, Luzernben és St. Gallenben végez ugyanilyen szolgálatot.

Bernben és Bielben **Antal Béla** erdélyi származású magyar evangélikus lelkész kezdeményezett hasonló munkát néhány év óta, ezen kívül minden hónap első vasárnapján Lausanne-ban, negyedik vasárnapján Genfben is tartanak magyar protestáns istentiszteleteket. E két gyülekezetnek nincs állandó lelkésze, hanem a Genfben élő és az Evangélikus Világszövetségnél dolgozó két magyar munkatárs, **Harmati Béla** és **Pósfay György**, valamint két, ugyanabban a városban élő nyugalmazott lelkész: **dr. Kupa László** (ref.) és **Vargha Sándor** (ev.) szolgál, felkérés alapján, néha vendéglelkészek közreműködésével. Ez azt jelenti, hogy Svájcban legalább 10 városban vannak rendszeres magyar istentiszteletek (havonta egyszer vagy kétszer), amely alkalmakra átutazó vendégeket, rövid ideig Svájcban tartózkodó magyar látogatókat is szívesen látnak a gyülekezetek.

Pósfay György

Követelés mártírjaink rehabilitálására

A magyar egyházak közös nagy ügyéről tudósít a **Kanadai Magyarságban** megjelent alábbi sorokban a lap kitűnő cikkírója, **Fáy István**, aki egyébként a néhány éve elhunyt Fáy Ferenc, evangélikus költőnk testvére.

A Krisztus által alapított egy és oszthatatlan Anyaszentegyház közel kétezer éves útját hitvallók vére hitelesítette és tette az eszmét örökéletűvé. Sokan azt hiszik, hogy mártírok csak az őskeresztyének között voltak, pedig ez az önfeláldozás folyamat, mely a második világháború után hatalomra került ateista világban mutatkozott meg teljes kegyetlenségével, amikor sokan életükkel, szabadságukkal fizettek hitükért, vagyis boldogok lettek, mert "háborúságot szenvedtek az igazságért". Egyet nem tudtak csak a megkínzók, hogy ezeknek a hitvallóknak a példája erősítette meg népünket az ellenállásban és sok évszázados tradíciójuk védelmében. Példát adtak e megkínzottak, akik közül elsősorban hazánk első zászlósurá **Mindszenty József** bíboros hercegprímás, esztergomi érsek, **Ordass Lajos** evangélikus és **Ravasz László** református püspökök emelkednek ki.

Ma a megalkuvó egyházfők korában Isten akaratából még mindig vannak hitvallók, akik semmibe véve a következményeket, ki merik mondani az igazságot. 1985 februárban két római katolikus sajtóorgánus "Egyháztörténeti Kongresszust" rendezett Esztergomban Lékai László bíboros érsek védnöksége alatt. Itt hangzott el **dr. Pákh Tibor** beszéde, melyet az alábbiakban közlünk, mint a félelem nélküli kereszténység és hitvallás példáját:

"Eminenciás Uram, Főtisztelendő urak, Hölgyeim és Uraim. Az elhangzott három előadás után külön köszönöm a rendezőségnek, hogy ezt az Egyháztörténeti Kongresszust Esztergomban, a mindenkor magyar prímás székhelyén tartják. Igen szerencsés választás ez, mert itt teljesen érvényesülhet ennek a történelmi helynek a szelleme, a 'genius loci'.

Nem hiszem, hogy nagynevű történéseink közül bárki kétségbe vonná.

hogyan az utóbbi évtizedek egyháztörténelmének legjelentősebb egyházi személyisége a boldog emlékű, mártír Mindszenty József prímásunk volt, akit ezen a helyen hurcoltak meg, s innen hurcoltak el a leggyalázatosabb körülmények között. Ezután mindenki számára nyilvánvaló, hogy az egyháztörténetileg legfontosabb események éppen vele kapcsolatban fordultak elő legújabbkori történelmünkben. Ezért most fohással fordulok az Esztergomvári Boldogságos Szűzanyához és hozzá is, a boldog emlékű Mindszenty József bíboros prímásunkhoz, hogy járjanak közbe az Istennél és a Szentlélek világosítsa meg bennünket és világosítsa meg ezt a tanácskozást.

Erre a világosságra szükségünk van, mert ha körülnézünk ebben a történelmi városban, láthatjuk, hogy ezt a várost minden többenél erősebben őrzik. Felmerül a kérdés, hogy miért éppen ezt a várost tartják a legszigorúbb őrzet alatt megszállóink? Mert központja annak a hitnek és szellemnek, mely immár ezer esztendeje fenntartja hazánkat. Ez a kongresszus tehát nem fejezheti be munkáját eredményesen, ha nem követeli, hogy a magyar nemzet végre teljesítse régi kötelességét ezzel a kiváló személyiséggel szemben és kezdeményezze teljes rehabilitálását.

En személy szerint 1982 őszén ennek az érdekében panaszt nyújtottam be a legfelsőbb ügyész úrnak. Nem kaptam választ. 1983 novemberében a História Klub Nemzeti Múzeumban tartott szemináriumán hasonló értelmű hozzászólást olvastam fel. Később kértem, hogy felszólalásom szövegét tegye közvé a Magyar Nemzet, valamint a katolikus Új Ember. Mindkettőnek a szerkesztőségében megtagadták a közzétételt. Növelte a jelentőségét, hogy tavaly nyáron júliusban (1984) a Lutheránus Világszövetség hazánkban tartott kongresszusa alkalmával a magyar Evangélikus Egyház és a Lutheránus Világszövetség elnöksége leróta tiszteletét Ordass Lajos püspök úr sírjánál, de hivatalos rehabilitációja még mindig nem történt meg. Rehabilitációt sürgető levelek érkeztek vezető személyiségekhez, legutóbb pedig január 25-én a budapesti Városmajori Templomban tartott ökumenikus Istentiszteleten a katolikus, református, evangélikus és baptista egyházak hívei a következő könyörgést mondták:

‘Add Urunk, hogy mielőbb megtörténjenek boldog emlékű **Mindszenty** bíboros primásunk, **Ordass** és **Ravas**z püspök urak teljes rehabilitációja, hogy papjaink életművüket szabadon és akadálytalanul hirdethessék és állíthassák példaképpen ifjúságunk elé.’ Jellemző a sokat emlegetett ‘párbeszédre’, hogy azt a hivatalosan is engedélyezett Istentiszteletet botrányosan megakarták zavartatni egy szerencsétlen beteggel, akit ápolója vezetett be és el. Hála az Úristen különös kegyelmének, a botrányt sikerült elhárítani.

Most pedig válaszolok az egyik előadó úrnak, aki a jelenlegi politika úgynevezett realitásáról beszélt. A Lengyel Kultúra Házában 1984. október 10-én szemináriumot tartottak Jaltáról, amelyen orosz történészek is résztvettek. Ekkor közbeszólt a Kongresszus elnöke, hogy amit mondok, nem tartozik a tárgyhoz. Közöltem, hogy igen és válaszolni akarok az úgynevezett politikai realitásról, vagyis a nálunk elhatalmasodott ‘Jalta-komplexumról’ az előadó történész úrnak. Az említett kongresszuson is kivonulással reagáltak, amikor elmondtam az igazságot. Majd hangsúlyoztam, hogy most elsősorban az ifjúsághoz kívánok szólni.

En az ifjúságot nagyon szervilisnek tartom. A dialógus, vagyis a párbeszéd

olyan tárgyalási forma, amelyet tartanunk kell a nálunk nyüzsgő megszállókkal is, akik különösen sokan vannak itt Esztergomban. Ők barátoknak mondják magukat, de mi megszállóknak tartjuk őket. Ha tehát ifjúságunk szervilis lesz velük szemben, elpusztul nemzetünk. Ezért álljatok a sarkatokra és ragaszkodjatok a valódi párbeszédhez. Laudetur Jesus Christus.”

Ez a hozzászólás nem amerikai aréna “kereszteshadjáratán” hangzott el valamelyik modern evangélista ajkáról, aki azt mondhat, amit akar, hanem a szovjet csapatoktól megszállott Magyarországon, ahol a hívő keresztény ember veszélyezteteti az egzisztenciáját, a jövőjét és sokszor még a személyes szabadságát is. Olyan ember mondta el, aki hitét és elveit többre becsüli az életénél. Bátor beszéd volt és szolgáljon például mindnyájunknak, de elsősorban a megalkuvóknak, akik elveiket a politikai változások színskálája szerint cserélik.

Hálás köszönetet mondok Soós Miklósnak, a Sydney Magyar Rádió igazgatójának, aki Mindszenty emlékműsoruk szövegét megküldte és így lapunk olvasói is részesei lehetnek ennek az élményszerű keresztény megnyilatkozásnak.

A Biblia megértéséhez

kívánunk segítséget nyújtani. Sok ember gondol arra, hogy egyszer majd elkezd a Biblia rendszeres olvasását, mert érzi, hogy szüksége van rá. De nem tudja, hogyan fogjon hozzá, hol is kezdje el a Szentírás tanulmányozását. János ev. 5:39-ben Jézus maga mondja, hogy az Írások Órála tesznek bizonyosságot. Ezért protestánsok és katolikusok számára egyaránt hasznos könyv a most megjelent **Útmutató a Biblia olvasásához**, dr. Brachna Gábor ev. főesperes tollából.

Az **Útmutató** előszavából idézzük a következőket:

“A Biblia 66 könyvének mondanivalóját akkor érti meg igazán az olvasó, ha tudomásul veszi, hogy azok Istentől ihletettek, és azokon keresztül Isten szava szól hozzánk. Ő élő és cselekvő Isten, nem néma bálvány. Hosszú évszázadokon át különböző népek és viszonyok között kereste, érintette és hódította meg az egymást váltó nemzedékek szívét és értelmét a Biblia üzenetén keresztül.

Az **Útmutató** célja az, hogy segítse az olvasót a Biblia világának megismerésében, a Biblia könyveiben való eligazodásban, azok olvasásában és megértésében. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia népünkért való felelős szolgálatként vállalta az **Útmutató** kiadását.”

E 224 oldal terjedelmű könyv modern spirál-kötésű lehetősé teszi, hogy azt kihajtva Bibliánk

mellé tegyük az olvasott rész tanulmányozásának megkönnyítésére. Értékes része a könyvnek a Függelék, melyben 14 oldalon sok rajzzal és térképpel illusztrált tömör összefoglalást találunk a Bibliáról s annak egyes könyveiről “Amit a Bibliáról mindenkinek tudnia kell” címmel.

Az **Útmutató** feleketeken felüli jellege abból is kitűnik, hogy szövegében utal mind az 1973-ban megjelent Katolikus Bibliára, mind pedig az 1975-ös Protestáns Bibliára. Mindkét új fordítás az eredetihez hűséges mai magyar nyelven hozza emberközeli Isten Igéjét.

“A teljes Írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy Isten embere teljes mértékben alkalmas és minden jó cselekedetre felkészített legyen.” (2Tim 3:16).

Az **Útmutató** önköltségi áron 8 dollárért kapható (Kanadában \$10). Rendkívüli kedvezményként ajánljuk az újfordítású teljes (protestáns) Bibliát és az **Útmutató** együttes megvételét. A kettő együtt mindössze 16 dollár, Kanadában \$20. A jelzett árak magukban foglalják a postai szállítási költséget is. (A Biblia rendes ára \$12, Kanadában \$15.)

Megrendelhető a pontos név és cím, valamint a vételár beküldésével:

Hungarian Conference — LCA
c/o Rev. Béla Bernhardt

9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102

A csekkre ezt kell írni:

Hungarian Conference — LCA

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$3 per year by the Hungarian Conference—Lutheran Church in America, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102. Second-class postage paid at Cleveland, OH. POSTMASTER: Send Address changes (Form 3579) to

ERŐS VÁR
P. O. Box 02148, Cleveland, OH 44102

No. 4. (234) Vol. 51.
AUGUST 1985

A "Lutheran Church in America"
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:
Juhász Imre

Munkatársak:
a magyar evangélikus lelkészek.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"
P. O. BOX 02148
CLEVELAND, OH 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja belföldön egy évre 3 dollár. Kanadában és egyéb külföldön évi 4 US dollár, vagy 5 kanadai dollár.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "zip code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is, pl.: St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by
Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

Mihály püspök elköltözik

Pajkos tavaszi szél bukik át a hegygerincen és lesiklik az irtáson a völgybe. Lágyan végigborzolja a százados erdő harsogón zöld üstökét és rálehel a hegyi kaszálók ezerszínű virágszőnyegére. Csodálatosan szép a tavasz a Bakonyban, még aki utólszor nézi is, mint ha először látná.

Pöttöm kislány iparkodik át az irtáson a szénégető kunyhónak, karján malomkőnagy mezei virágcsokor.

— Öreganyám! — kiáltja lelkesen messziről — virágot hoztam Mihály atyának, nédd'a de szép!

Szikár öregasszony kapál a veteményesben. Rátámaszkodik a kapára és gyönyörködik az izgatott kis szöszkén.

— Vigyed csak gyöngyöm, vigyed a prédikátor atyának — mondja jószagosan —, de ha elaludt a székben, fel ne keltsd.

Ezalatt a kis szöszke felér a kunyhó fölötti lugasba és odaóvatoskodik a karosszékhez, amiben egy szakállas őszöreg ember bóbiskol. Előtte a kis asztalkán teleírt papírlapok, lúdtoll, kalamáris és egy kupa bor. Ni, egy lapot lefújta a szél. Leteszi a virágot a kicsi asztal mellé, serényen lehajol a papírért és visszateszi az asztalra. Még egy követ is rak rá nyomatéknak, hogy el ne fújja a szél. Majd lábujjhegyen eloson.

Alig tűnik el, felkapja fejét az öreg. Az illat ébresztgeti, a harmatos pipitér, zsálya, zsurló, százsorszép illata. Észreveszi a csokrot, nyögve lehajol érte és beletemeti ráncos arcát a virágokba. Vállja megrándul, elérzékenyedik, arcán lefut a könny. Önfeledten issza a tavasz zsenge illatát. Szeme végigsimogatja a hegyoldal vadzöld erdőrengetegét és a virágzó irtás keleti szőnyegét, ami felett édes döngicséléssel rajzanak a méhek. Olyan gyönyörűséggel nézi az istenáldotta természet elbeterített szépségét, mintha először vagy utoljára látná. Azután felemeli fejét, az égbe néz és mozognak fogatlan ajkai, mintha beszélgetne valakivel.

Meglibben az egyik papírlap, utána kap és szeme megpihen az íráson. Levél az, gyűrött levél, sokat vándorolhatott mente alatt és iszákokban. Rövidlátóan közel emeli szeméhez és színesedő arccal olvassa ismét előlről.

— Petrus Dombi tolnai rektor kegyelmet és békességet kíván Mikaél

Sztáray prédikátor atyánkfiának, Tolna-Baranya kiérdemesült szuperintendensének, nekem szeretett Mesteremnek, Anno Domini 1575-dik húsvét hetében.

— Szeretett Mihály Atyánk, minket igen megszorított az a hír, hogy Kászon bég török martalócai ismét támadni akarják nemes Pápa városát, ahol szeretett lutherána Ekkleziánk Tekegyelmed keze alatt virágzik. Ha a török elől oltalmat nem találja nyájával a Bakony erdeiben, — házam kapuja Kelmed előtt nyitva áll Tolnán és akár élte végéig szeretettel befogadja. Miértis Győrnek tartó fuvarosoktól ezen üzenetet sebtében küldendő vagyok, felrakván szekerükre egy tízmeszelyes hordócska kedvelt szegzárdi veresbort Kigyelmed megerősödésére, alkalmat adván tavasz végén a török menlevéllel utazó fuvarosokkal való idejövételre...

Nem is olvassa tovább a megrokkant öreg a levelet, csak mosolyog a levegőbe és ingatja fejét. Felállni próbál, de makacs lábai most nem emelik. Hátra-zökken a széken, baretjét fejébe húzza, megemli bőujjas reverendás jobbját és a kereszt jelét rajzolja a levegőbe délkeletnek. Aztán felemeli a kupát és kortyol egyet a veresborból.

Jön az öregasszony, kézen fogja a kislányt. Megilletődve közeledik, mert látta a keresztáldást.

— Úgy, úgy — mondja — Pápa felé is áldjon Tisztelendő Atyám, hogy az Úr mentse meg őket most is a rablóktól s hazamehessünk.

Bólogat az agg prédikátor, rájuk néz és megjön a hangja.

— Júla lányom, te is kicsi Juló, hallgassátok meg áldásomat.

Az öregasszony arccal Pápa felé fordul és várja az áldást. De az öreg pap keletnek fordul, reszkető kézzel rajzolja a kereszt jelét a levegőbe. A hangja is remeg.

— Áldjon meg az Úr Téged Sárospatak, ahol megismerhettem az Úr világosságát és legelébb szolgálhattam az anyaszentegyház újulását. Áldjon meg az Úr haló porodban jó testvérem, Kopácsi István, akivel együtt váltam meg a pápás egyház reguláitól és virágzó latin iskolát teremthettünk a megüre-

sedett kolostorban. Virágozzék Patak az evangélium dicsőségére!

— Áldassál jó patrónusom Perényi Péter, vélem együtt Luther tisztelője, akit koholt vádakkal börtönbe vetettek, de hitedben mindhalálig hű maradtál. És áldjon meg az Úr téged Méliusz Juhász Péter, jeles prédikátora a kálvinistáknak, aki engem többször megpirongattál a pápás egyházzal való közös templomhasználat és az oltár, gyertya, ostya miatt Tolnán és itt is, Pápai eklézsiánkban. A hagyományok megtartásában különbözünk néha, de az egy Ige szolgálata mindenütt áldott legyen!

Elhallgat, levegő után kapkod. Az öregasszony ijedten figyel, közelítene, de Mihály pap visszainti. Egy korty borral erősíti magát és lassan lecsillapodik. Arcát mosoly színesíti, áldó két keze délnek fordul.

— Áldjon meg Téged az Úr, szolgálatom leggazdagabb termőföldje Tolna—Baranya, törökdúlta országunkban a lutheri reformációnak egykori első zsenge püspöksége. Köszönöm Istennek, hogy szuperintendensetek lehettem. Áldott légy Uram, hogy gyarló szolgálatomat 120 gyülekezet születésével jutalmaztad. Áldjon meg az Úr drávántúli Laskó, ahol majdnem mártírja lehettem az evangélium hirdetésének! Áldott légy te kemény harcok színtere.

A ráncos vén arc már könnyektől harmatos.

— Áldjon meg az Úr, drága Tolnám, nyolc éven át szívemhez nőtt népes evangéliumi iskolavárosom. Titeket is áldjon az Úr, jókedvű színjátászó diákjaim, akik harcok drámák megírására serkentettek. Énekeimet harsogó gyülekezetek, énekeljétek az Úr dicséretét! Emléketek áldott legyen ugartörő szolgatársak, néhány elődöm: Tövisi, Eszéki, Siklósi és sok-sok utódom. És te is áldott légy Szegedi Kiss István, kedves tanítványom, majd később szuperintendens társam. Ugyan tövis lettél utóbb életemben, mert a reformáció másik hitvallásába tereltdt át ellenemben ottani gyülekezeteinket. De az öreg ember szívében már nincs keserűség, áldottak legyetek reformációnk gyülekezetei!

Kiszárad a torka, aprót húz a kupából.

— És megáldalak Dombi Péter, tolnai rektor testvérem, hogy végső nap-

jaimat megörvendeztetted hívásoddal, házad oltalmát felajánlv. Neked hagyományoztam pecsétemet, amelyet közepén Krisztus feszülete ékesít. Áldott légy szuperintendens testvérem, jó Bornemisza Péter, Ágostai Hitvallásomban gyakorta megerősítőm. Áldott légy soproni lutherána Eklézsiánk, aki elfogadtál volna öreg koromban papodnak!

Ránéz az öregasszonyra. Az kötevényébe rejti már arcát és sírva hallgatja ezt a különös testámentom-áldást. Percekig csend van. Aztán az asszony fel emeli arcát a kötevényből és aggódva odalép a lehunyt szemű prédikátorhoz. Mire megszólal az agg.

— Térdelj le, Jula. Most áldom meg Pápát.

Kezei keresik a térdelő asszony és gyermek fejét.

— Áldjon meg az Úr téged utolsó gyülekezetem, számkivetésemben befogadóm, támadásokban védelmezőm, öregségemben támaszom. Áldassál pápai eklézsiám és imádkozz értem. Tied legyen minden lejegyzett írásom, család nélküli életem minden kis ingósága.

Csend. Hosszú szünet után csak ennyit mond:

— Most menjetek szépen.

Kezét összekulcsolja, hátradől a karosszéken és fejét lehajtja. Lábujjhegyen mennek el, hogy ne zavarják az imádkozásban.

Az asszony visszajön egy fertály óra múlva a lugasba, kis tálcán hozza az ebédnek valót, de ugyanúgy viszi vissza a konyhába.

Később megint próbálkozik, mert Sztáray atya elbóbiskolt. Ráteszi a kis asztalra az ételt, megérinti a száraz, öreg kezét, aztán sebesen hozza vissza az ételt.

Kézenfogja a kislányt, aki egyre kérdi, hová mennek?

— Fel nagyapádhoz, a legfelső égező boksához — mondja nagy sokára a hegy derekán az öregasszony —, hogy húzza meg a hegyi harangot. Összehívjuk az erdei menekülteket.

— Miért? — kérdi a kislány és bámulja nagyanyja kőmerev arcát, amiről nem tud leolvasni semmit sem —, miért?

Az öregasszony nem néz rá, csak ennyit mond.

— Mert Mihály püspök elköltözött.

— Elköltözött? — kérdi a kislány álmélkodva —, hiszen ott ül a székből. Hova ment volna?

Mire megáll az öregasszony és kibuggyan a kőnyve. Kötényéhez szorítja a kis csacsogó ártatlanságot, míg megtalálja a szavakat.

— Hova ment, édes gyöngyöm? Hazament.

Mondhatott-e ennél többet róla?

H. Németh István

AZ EGYHÁZ HÍREI

EGYESÜLT ÁLLAMOK

• Kilenctagú ev. püspöki delegáció tesz szeptemberben látogatást II. János Pál pápánál, I. Dimitrios ökumenikus pátriárkánál, és Robert Runcie canterbury (anglikán) érseknél, s útjuk során megtekintik az Ev. Világszövetség és az Egyházak Világtanácsa genfi, meg az Ev. Ökumenikus Intézet strasbourgi székházát is. A delegációt a "Lutheran Church in America" egyház 33 egyházkerülete közül a Nebraska, Karib-tenger, Vörsöfolyó, Nyugat-Pennsylvania, Észak-Karolina, Ohio, Florida, Nyugat-Kanada és Wisconsin egyházkerület püspöke képezi.

• 48 iskolaigazgató között elnöki kiténtetésben részesül Carl Eastvold is, a sacramentoi "Gloria Dei" ev. iskola igazgatója. Mindegyiküket kiváló nevelői és tanítói működésükért terjesztette együttesen kiténtetésre a Neveléstudományi Minisztérium és az Elemiiskolai Igazgatók Országos Szövetsége. Fehérházi fogadásukra októberben kerül sor.

PERU

• Ezer spanyolnyelvű Újszövetséget osztottak ki misszionáriusok a perui dzsungel aranyásói között. A Stuttgarter Bibliatársulat jelentése szerint csak egy volt közöttük, aki azt visszautasította; a többiek mind hálásan fogadták az ajándékba kapott Bibliát.

LETTORSZÁG

• Meghalt dr. Janis Matulis ev. érsek. 1969-ben került az ev. egyház élére, 26 évi lelkesi szolgálat után. Minthogy a szovjet hatóságok megtagadták a beutazási vízumot, az Ev. Világszövetség képviselői nem vehettek részt temetésén.

ANGLIA

• "Contact" néven indított hírlapot a Nagy-britanniai Evangélikus Tanács. Ennek a lapnak Pátkai Róbert ev. esperes, a Tanács elnöke a szerkesztője.

MAGYARORSZÁG

• A június 8-án tartott képviselőválasztások során egyházak vezetői nevesebb pártfunkcionáriusokkal együtt a 35 nevet ellenjelölt nélkül tartalmazó ún. országos listán szerepeltek. A választások elé kibocsátott manifesztót, melyben a Szocialista Munkáspárt a marxista-leninis-

ta ideológiáért való harc folytatására buzdított, az egyházak vezetői lelkesen jóváhagyták a Hazafias Népfront Országos Tanácsának vonatkozó ülésén. Az ülést megelőzően az egyházi vezetők és a Népfront vezetősége külön is tanácskozott; az egyházak részéről D. Káldy Zoltán ev. püspök-elnök az államvezetésbe vetett megingathatatlan bizalmát hangoztatta, míg Lékai László bíboros primás a családi élet védelmének szükségéről beszélt. Az áprilisi ülésen képviselőknek jelölték többek között D. Káldy Zoltánt, dr. Bartha Tibor ref. püspököt, Bíró Imre és Kiss József kanonokot, Szakács József szabadegyházi elnököt, s még Salgó László főrabbit.

NAMÍBIA

• Az északi határhoz vezető lakói ellen egyre-másra követnek el atrocitásokat a délafrikai megszálló katonai hatóságok, sőt egyes katonák. Ev. egyházi körökből vett megbízható jelentések szerint az újabb kirívó esetek közé számít egy gimnáziumi igazgatónak egy héten át tartott kínzása, valamint két állapotos nő bántalmazása, sőt megerőszkolása is, akik közül az egyik belehalt sérüléseibe, míg a másik hosszabb kórházi ápolásra szorul. Tiltakozásoknak sok haszna nincsen.

LENGYELORSZÁG

• Az őszi parlamenti választásokon először indul nem-katolikus jelölt Barbara Enholc-Narzynska személyében. Narzynska asszony a Brit- és Külföldi Bibliatársulat helyi osztályának az igazgatója; a választásokra a Lengyel Ökumenikus Tanács képviselőjeként jegyezték be.

NÉMETORSZÁG (NSZK)

• A Canstein Bibliatársulat, mely a világ legrégebbi bibliatársulata, októberben ünnepli fennállásának 275. évfordulóját. Eredeti céljához ma is hű: azért alakult, hogy a Bibliát olcsó kiadásban mindenki számára megvehetővé tegye. Azt mondják, hogy a XIX. század elejei ébredő mozgalomnak a sikere a Biblia elterjedésével magyarázható; ebben a most jubiláló bibliatársulatnak kimagasló szerepe volt.

• Dr. Johannes Hanselmann, a Bajorországi Ev. Egyház püspöke sajnálattal állapította meg, hogy a legújabb németországi ev.-r.k. nyilatkozat a vegyesházasságok tekintetében semmivel sem lépett előbbre. R.k. részről változatlan merevséget tanúsítanak mind az evangélikusoknál kötött házasság r.k. fele, mind a "náluk" kötött házasság ev. fele ellen.

• Hermann Kunst ev. táborig püspöknek ítélték oda az "Augsburgi Békédíjat", melyet a város 2000 évvel ezelőtti alapításának az emlékére létesítettek. E kitüntetés ellen ún. intellektuális körökből azért tiltakoztak, mert Kunst püspök többször is elítélően nyilatkozott a katonai szolgálatot "lelkismereti okokból" megtagadó fiatalokról.

JAPÁN

• Mind a keresztyén egyházak, mind egyéb vallási közösségek tiltakoztak az ellen, hogy a miniszterelnök a II. világháború befejezésének a 40. évfordulója alkalmából hivatalos látogatást tett a Yasukuni kegyhelyen, ahol 2 millió hősihalott emlékét istennekként ápolják. Felhoz-

ták, hogy a "hivatalos" látogatás jóváhagyni látszik az egykori japán gyarmatosító törekvéseket, s egyben, összekötve a hadikiadások újabb emelésével, a sintoizmusból újjáéledő katonaszellem elismerésének is számítható.

SVÁJC

• Azonkívül, hogy a II. világháború befejezésének a 40. évfordulóját jobbra egyoldalúan kommentálta, D. Káldy Zoltán ev. püspök-elnök, az Ev. Világszöv. elnöke a végrehajtó bizottság legutóbbi ülésén az etiópiai körülményekkel is foglalkozott. Kijelentette, hogy szívesen vezetne delegációt oda az egyházak helyzete felől kormánykörökkel való tárgyalás céljából, s lamentálta, hogy a 400 elvett templom

között van a Magyarországi Ev. Egyház által építtetett két kápolna is.

• 1984-ben az Ev. Világszövetség segélyszolgálat 42 millió dollár értékben osztott szét segélyt szerte a világon; ez 63%-kal haladta meg az 1983. évi inszegenyhítés összegét.

NORVÉGIA

• Első ízben ülésezett ebben az országban az Egyházak Világtanácsa, ill. annak a 130-tagú Hit és Rend Főbizottsága. Norvég egyházi körökben nem mindig nyilvánult meg fenntartás nélküli bizalom az EVT iránt, ezért az, hogy ezt a főbizottsági ülést itt tarthatták meg, a viszonyok rendeződését jelenti.

Hírközlő: **Bernhardt Béla**

~~~~~ Hová megyünk? ~~~~~

"Jézus tanítványai közül sokan visszavonultak. Jézus ekkor megkérdezte a tizenkettőt: *Ti is el akartok menni? — Simon Péter így felelt: Uram, kihez mennénk? Örök élet beszéde van nálad. És mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.*"

(Jn 6:66—69)

"Jaj, nem tudtam templomba jönni, mert annyi bajom volt!" — hallom sokszor s bevallom, kicsit rosszalóan gondolom magamban: vajjon hol volt az illető a problémáival éppen vasárnap reggel, hogy nem tudott velük Isten elé jönni? Kihez megyünk a problémáinkkal?

Sajnos, ma egyre többen vannak azok, akik Istentől semmit sem várnak. Látszólag ugyanis nagyszerűen lehet élni Isten nélkül, gyakran még könnyebb is lesz az élet, ha valaki sem Istennel, sem embertársaival nem tördök.

Az is igaz, hogy olyan sok helyen lehet gyors és kézzelfogható segítséget kapni, hogy legtöbben nem érnek rá imádkozni és arra várni, hogy Isten meghallgassa az imádságot. — De különben is, úgy-e bizonytalan az, hogy Isten megadja-e azt, amit kérünk?

Így áll elő az a helyzet, hogy a bajban nem Istenhez fordul az ember, hanem szalad fűhöz-fához és igyekszik eltüntetni a bajt saját maga.

Legtöbbször sikerül is. A barátok jó tanácsot adnak, a bank pénzt ad kölcsön, az orvos tablettákat és látszólag minden rendbe jön. Isten nélkül!

Persze aztán újabb bajok jönnek. Mikor már azt gondolja az ember, hogy végre minden rendben lesz, akkor felbukkan valami más, újabb probléma. De akkor ismét szaladunk fűhöz-

fához (s templomba menni megint nincs idő), és valahogy ismét csak rendbe jön minden — Isten nélkül.

Ezért teljesen helyénvaló feltenni ma a kérdést, ugyanúgy, ahogy Jézus feltette akkor tanítványainak: *Ti is el akartok menni? — Ti is csalódtatok Istenben? — Ti is találtatok jobb megoldásokat a bajokban, mint az imádság és Isten ígéjének hallgatása?*

Őszintén kell felelnünk és be kell vallanunk hűtlenségünket. De még van lehetőségünk visszatérni Istenhez.

"Uram, hova mehetnénk? Az élet beszéde nálad van!"

Jézus követésében nincsenek könnyű és gyors megoldások, úgy, ahogy ezt nekünk sokan felkínálják ma. Aki a reklámokban ígért gondtalan, sikerrel teli élet után szalad, aki az anyagi jólétet tartja a legfontosabbnak, az előbb-utóbb rá fog jönni arra, hogy valami fontosat elvesztett.

Ezért megyünk Jézushoz, annak ellenére, hogy életünk nem lesz könnyű. Számunkra nincs más megoldás, mint megmaradni Krisztus mellett, aki által az élő Isten szól hozzánk. Ezért mi így mondjuk: Mostanában sok időt kell imádkozásra, meditálásra és bibliaolvasásra fordítanom, mert sok bajom van. Elmegyek a templomba, mert sok erőre és segítségre van szükségem.

K. A.

(Úitárs)

~~~~~
Ne gondold, hogy Istennek olyan kíváló emberre van szüksége, mint amilyen te vagy. A valóság az, hogy neked van szükséged Istenre. De azt se gondold, hogy Isten számára felesleges egy olyan nyomorult ember, mint amilyen te vagy. Neki még nagy terveik vannak veled!

Tréfás, képzelet- beli irodalmi pályázat

Olvasóim, de elsősorban Petőfi emlékének mély megkövetésére szolgáljon a következő — a valóságban lehetetlen, tehát csak eszmeileg elképzelt versenypályázat a költő: *Megy a juhász számaron...* című versére, amely így hangzik:

Megy a juhász számaron... Petőfi Sándor

*Megy a juhász számaron,
Földig ér a lába;
Nagy a legény, de nagyobb
Boldogtalansága.*

*Gyepes hanton furulyált,
Legelészett nyája,
Egyszer csak azt hallja, hogy
Haldoklik babája.*

*Fölpattan a számarra
Hazafelé vágat;
De már későn érkezett,
Csak holttestet láthat!*

*Elkeseredésében
Mi telhetett tőle?
Nagyot ütött botjával
A szamár fejére!*

A pályázónak a verset újra meg kell írnia, de két pályázati feltételt mindenképp be kell tartania, amelyek a következők: 1) a juhász lábának mindig a földig kell érnie és 2) a vers végén a bojtárnak mindig a szamár fejére kell ütnie.

A rengeteg pályázó közül a következők pályázatait tartottam érdemesnek felsorolni:

1. Az szegín juhász historjája Ilosvay Selymes Péter

*Az juhász számarra felült vala,
Lába néki földet ére vala.*

*Mikor juhász hazaméne vala,
Az babája elköltöze vala.*

*Azért nyomórúdját kapá vala,
S szamárt fejbe kollintá vala.*

2. A juhászhoz Berzsenyi Dániel

*Romlásnak indult hajdan erős juhász
Nem látod azt, hogy láb a földig ér?
Nem látod a véres időknék
Ostorait szomorú lelkedet?*

*Egy gyöngé széltől földre terítetett
A szép, nemes hölgy, élted imádata!...
Csak egy dolog lehet tanácsom:
Üsd a fejét szamaradnak bojtár!*

3. Juhász...

Kisfaludy Károly

*Bús vértől feketült bojtár sóhajva köszöntlek!
Tarka mezők szamarán a láb a földig élér!
Holló szárnyaival lebeg otthon a néma enyészet!
Üssed a bús szamarat, bottal a bamba fején!*

(A láb földig érés és szamarfejreütés ugyan nem tökéletesen sikerültek, de azért mindhárom pályázatot elfogadta a bíráló bizottság.)

4. Búbánatban vagyok báró Balassi Bálint

*Boldogtalan vagyok,
Mert kínjaim nagyok
Gyűlik rajtam már a vész!*

*Földig ér a lábom,
Már holtan találok
Én szemeim akit néz!*

*Szamararnak fejét,
Üstökös tetejét:
Bottal veri bé a kéz!
Bottal veri bé a kéz!*

5. Kesergő szerelem Himfy

*A nyájaknak őrzője
Hazafelé siet...
Halódék a szeretője,
Akit szívből szerete!*

*Úgy siet, mindhiába
Mehalt amíg odaért,
(Miközben a juhász lába
Egészen a földig ért!)*

*Amikor meg észretére,
A számarnak a fejére:
Nagyot ütött botjával!
(Így bánt el a számarral!)*

6. A juhász bácsi bánata Pósa Lajos

*Kis fiúknak, kis lányoknak
Mit mesélek én nekik?
Juhász bácsi csacsi-háton
Délihábos rónaságon,
Csicsi-csacsi csacsi-háton,
Csicsi-csacsi csacsi-háton!*

*Csicsi-csacsi háton ej, haj!
Hát egyszer csak mit hall?
Mehalt a babája...*

*Duna, Tisza, Dráva, Száva,
Mehalt a babája?
Földig ér a lába-szára,
S csicsi-csacsi csacsikának
Fejét pacsikálja!*

7. Én még ilyet soh'se írtam!... Szép Ernő

*Megy a juhász a számaron,
Hegyen-völgyön, hét határon!
Haldoklik az ő babája
Ő babája, ő babája,
Földig ér a juhász lába!*

*Észrevette hazaérve:
Nem várta meg a lány élve!
Nem volt élte, csak a holta
Csak a holta, csak a holta,
Szamár fejét — megpacskolta!...*

8. A szegény kis juhász panasza Kosztolányi Dezső

*A kis juhászt a bánat eljegyezte!...
Szamaron ül, s a lelke hófehér,
S két hosszú lába míg a földig ér
Babája lelke felszállott a mennybe!*

*Mi sem mutatja jobban bánatát:
Bevágja ő az állat homlokát!
S a bús számar csak áll fület hegyezve,
Mivel szegényt — a bánat eljegyezte!...*

9. Bús bojtár bánata... Babits Mihály

*Nagy Hortobágy hófehér hodályán,
Hol bámész barmok bamba borja bög,
Juhász ki eddig szundított subáján,
Szamarra kap, s antikul hörög!*

*Hunyását hallá hervadt kedvesének,
S miközben lábát súrolja a rög,
Fekete gyászból szivárog az ének,
S míg fehér szüzek szende szava száll:
Zúdíttja bojtár bús barna fejének!*

10. A juhász rokona Ady Endre

*Én a juhász rokona vagyok!
Szeretem a hazamenőket,
A haldokló, a bánatos
Hazamenőket!*

*Szeretem azt, aki vágat,
Akinék a földig ér a lába,
Aki a földön ittmarad:
Egymagába!*

*Szeretem a fáradt lemondást,
S akinek haragos a vére,
S aki szamarának nagyot üt
... A fejére!*

Hogy ki győzött a pályázaton, arról sajnos semmi értesülésem nincs, a magam részéről viszont: nem nyilatkozom! **H. A.**

FELHÍVÁS

Szíveskedjenek mindazok, akiknek bármiféle adat volna birtokában a Torontói Magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház történetére nézve, azt a gyülekezet adminisztrátorával, Bernhardt Béla lelkésszel közölni; újságkivágásokról, körlevelekről, levelekről, stb., címére fénymásolatot küldeni, s fényképek létezéséről értesíteni. A gyülekezet Isten segítségével 1987-ben jut alakulásának 60. évébe. Ebből az alkalomból emlékfüzet kiadása is tervbe van véve.

Előre is megköszönünk minden készséges segítséget. Az adminisztrátor címe:

**Rev. Béla Bernhardt,
9715 Lake Avenue,
Cleveland, OH 44102, USA
Tel.: (216) 631-5007**

SECOND CLASS PUBLICATION.

POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR (USPS 178560)
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102

GYÜLEKEZETI HÍREK

BETHLEHEM — SZT. JÁNOS VEND

Lelkész: dr. Flisser Ferenc

Templom: 617 E. 4th St. — Lelkészlak: 609 E. 4th St. Tel.: (215) 867-2753. Vasárnapi istentisztelet: de. 9.15-kor vend, 10.45-kor angol, kivéve minden hónap utolsó vasárnapját, amikor a 9.15-ös istentiszteletet magyar nyelven tartjuk.

Isten kegyelméből gyülekezetünk fennállásának 75. évfordulóját ünnepeljük az idén. Templomunk és egyházi épületeink külső-belső renoválására és megszüpítésére 57 ezer dolláros gyűjtés (Anniversary Appeal) folyik, melyre híveink bőkezűen adakoznak. Török Lajos, Kaiser Ferenc, Unger Wendellné, Proding István és Sever Ferenc a jubileumi bizottság tagjai, akik a 3 egymásutáni vasárnapra (nov. 3, 10 és 17) tervezett ünnepi eseményeket készítik elő, minden alkalommal vendég igehirdetőkkel. A jubileumi bankett november 17-én lesz, este 6 órakor.

TORONTO

H. lelkész: Bernhardt Béla

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond Street. — Lelkészi hivatal: 9715 Lake Ave., Cleveland, OH 44102, USA; tel.: (216) 631-5007. — Istentisztelet (július-augusztust kivéve) a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor. Miklián Lajos felügyelő telefonszáma: (416) 621-8285.

A nyári szünet után Istentiszteleteink sorát szeptember 8-án kezdjük meg. Istentiszteleteket, mint ismeretes, minden hónap 2. és 4. vasárnapján tartunk, valamint nagyobb ünnepnapokon, mindig du. 4 órai kezdettel. Úrvacsoraosztás október 27-én, reformáció vasárnapján és december 25-én, karácsony ünnepén lesz ebben az évben. Hálásak vagyunk, hogy az istentiszteleti szolgálatok legtöbbször, tekintettel adminisztrátorunk clevelandi lekötöttségére és a repülőjáratok gyakran kedvezőtlenül változó menetrendjére, Nt. Turchányi Sándor, a helyi Magyar Egysült Egyház lelkésze szívesen végzi el. — Visszatekintésben adjuk ezúton is hírül, hogy március 11-én tért meg az örök hazába a vönöcki születésű özv. Zoltai Miklósné sz. Schmidt Erzsébet asszonytestvérünk, mindnyájunk kedves Lilimamája. 30 éven át volt hűséges, aktív tagja gyülekezetünknek, s az utóbbi években főként nőegyleti tevékenységével, annak mint elnöke is, mutatott jó példát az egyházhoz ragaszkodó buzgóságban. Családjában, barátai körében, s gyülekezeti közösségünkben nagy irt hagyott maga után. Nyugodjék drága Megváltója, a mi Urunk Jézus

Krisztus örök békéjében. — Június 23-án kereszteltük meg Markó János és felesége sz. Domonkos Ilona február 27-én született, harmadik gyermekét, Emíliát. A keresztszülők Mézáros István és felesége sz. Funtek Anna. "A keresztről való beszéd... nekünk, akik megtartatunk, Isten hatalma". Isten áldása töltse be a kisgyermek és az egész család életét. — Istentiszteleteink alkalmával kapható vagy megrendelhető az újfordítású magyar Biblia (\$15) és D. Brachna Gábor: Útmutató a Biblia olvasásához c. segédkönyve (\$10); a kettő együtt kedvezményesen \$20-ért. Előfizethető az 51. évfolyamában járó "Erős Vár" c. evangélikus lapunk is évi \$5-ért.

CLEVELAND—NYUGAT

Lelkész: Juhász Imre

Templom: W. 98 és Denison Avenue — Lelkészi hivatal: 3245 W. 98th Street (44102). Telefon: (216) 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraosztás minden hó első vasár-

napján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven.

Az esztendő első felének gyülekezeti eseményeire való visszatekintés a lap következő számában lesz olvasható.

A szarvasi öregtemplom tető-felújításának költségeire a volt szarvasiak és barátaiak mősoros összefogott tartanak nagytermünkben, dr. Brachna Gábor és nt. Markovits Pál rendezésében, szept. 15-én, vasárnap du. 3-kor. Őszi rendezvényeink közül kettőnek az időpontja megváltozott: az Oltáregylet rétes-árusítása szept. 21/22-én (szombat-vasárnap) lesz, míg évi nagybazarunkat október 20-án vasárnap déli kezdettel tartjuk meg.

Gyülekezetünk félévészázados fennállását ünnepeljük jövő pünkösdkor, 1986. május 18-án. Ünnepi istentisztelet de. 11-kor, 50. jubileumi díszében 12.30-kor.

Mindennapi kenyér

— Útmutató a Biblia olvasásához —

1985. SZEPTEMBER HÓ

PÜNK. U. 14. VAS. — SZEP. 1.

Heti ige: Mt 25:40

1. Ef 5:21-31 — Jn 6:60-69
2. 2Sám 9:1-11 — 4Móz 12:1-16
3. 5Móz 24:17-22 — 4Móz 13:1-3, 17-33
4. 2Móz 22:20-26 — 4Móz 14:1-25
5. Mk 3:31-35 — 4Móz 14:26-45
6. Mt 6:1-4 — 4Móz 17:16-26
7. Jer 22:13-19 — 4Móz 20:1-13

PÜNK. U. 15. VAS. — SZEP. 8.

Heti ige: Zsolt 103:2

8. Ef 6:10-20 — Mk 7:1-23
9. Ézs 40:15-26 — 4Móz 20:22-29
10. Gal 5:16-23 — 4Móz 21:4-9
11. 1Krn 29:9-21a — 4Móz 21:21-35
12. 2Móz 18:1-12 — 4Móz 22:1-20
13. Mk 1:40-45 — 4Móz 22:21-41
14. 1Móz 28:10-19a — 4Móz 23:1-15

PÜNK. U. 16. VAS. — SZEP. 15.

Heti ige: 1Pt 5:7

15. Jk 1:17-27 — Mk 7:31-37
16. 1Kir 17:7-16 — 4Móz 23:16-30
17. 1Tim 6:6-11a — 4Móz 24:1-25
18. Péld 30:5-9 — 4Móz 27:12-23
19. Gal 5:25-6:10 — Lk 11:1-13
20. 1Móz 2:4b-9, 15 — Lk 11:14-28
21. 1Kir 17:1-6 — Lk 11:20-36

PÜNK. U. 17. VAS. — SZEP. 22.

Heti ige: 2Tim 1:10

22. Jk 2:1-18 — Mk 8:27-35
23. Mk 6:14-29 — Lk 11:37-44
24. Jób 5:17-26 — Lk 11:45-54
25. Zsid 12:4-11 — Lk 12:1-12
26. Rm 4:18-25 — Lk 12:13-21
27. Ézs 49:14-21 — Lk 12:22-34
28. Jk 1:2-12 — Lk 12:35-48

PÜNK. U. 18. VAS. — SZEP. 29.

Heti ige: 1Jn 5:4

29. Jel 12:7-12 — Lk 10:17-20
30. Zsid 11:1-7 — Lk 12:49-59

1985. OKTÓBER HÓ

1. Zsid 11:17-22 — Lk 13:1-9
2. 1Jn 4:4-11 — Lk 13:10-17
3. Ézs 49:7-13 — Lk 13:18-21
4. Zsid 11:23-31 — Lk 13:22-30
5. Jn 9:35-41 — Lk 13:31-35

PÜNK. U. 19. VAS. — OKT. 6.

Heti ige: 1Jn 4:21

6. Jk 4:7-5:6 — Mk 9:38-50
7. Mt 5:17-22 — Lk 14:1-14
8. 1Tim 1:5-9a — Lk 14:15-24
9. Ef 6:1-9 — Lk 14:25-35
10. Jk 2:1-8 — Ez 1:1-14
11. Rm 14:19-5:3 — Ez 1:15-26
12. Jk 2:8-13 — Ez 2:1-3:3

PÜNK. U. 20. VAS. — OKT. 13.

Heti ige: Jer 17:14

13. Zsid 2:9-18 — Mk 10:2-16
14. 2Móz 34:4-10 — Ez 3:16-21
15. Mik 7:18-20 — Ez 3:22-27
16. Jn 5:1-16 — Ez 4:1-8
17. 1Móz 15:1-6 — Ez 7:1-13
18. 2Móz 15:22-27 — Ez 7:23-27
19. Júd 1:20-25 — Ez 8:1-13

PÜNK. U. 21. VAS. — OKT. 20.

Heti ige: Mik 6:8

20. Zsid 3:1-6 — Mk 10:17-30
21. 2Kor 3:3-9 — Ez 8:14-18
22. 2Móz 18:13-27 — Ez 10:1-22
23. Mal 2:13-16 — Ez 11:14-25
24. Filem 1:1-22 — Ez 17:1-24
25. 1Tim 3:1-13 — Ez 18:1-3, 20-32
26. 1Tim 5:4-8 — Ez 20:1-17

PÜNK. U. 22. VAS. — OKT. 27.

Heti ige: Rm 12:21

27. Zsid 4:9-16 — Mk 10:35-45
28. 1Kor 9:13-18 — Ez 20:30-44
29. 2Kor 10:1-6 — Ez 33:1-9
30. Mt 10:34-39 — Ez 33:10-20
31. Reform. ünn. Rm 3:19-28 — Jn 8:31-36